ANUL VII. — No. 1854. EDITIA A TREIA MARŢI 3 MAIŬ 1894

NUMERUL 10 BANI

ABONAMENTELE
INCEP LA 1 ŞI 15 ALE FIE-CĂREĬ LUNI
ŞI SE PLATESC TOT-D'A-UNA INAINTE

IN Bucureşti LA CASA ADMINISTRAŢIEĬ
DIN Judeţe şi Streinătate PRIN MANDATE POŞTALE
UN AN ÎN ŢARĂ 30 LEĬ; ÎN STREINĂTATE 50 LEĬ
ŞASE LUNĬ .. 15 » » » 25 »
TREĬ LUNĬ .. 8 » » » 13 »

Un numer în streinatate 20 bani

MANUSCRIPTELE NU SE INAPOIAZA

Adevĕrul

Să te fereştĭ Române de cuiŭ strein în casă

V. Alexandri.

NUMERUL 10 BANI

ANUNCIURILE
DIN Bucureştĭ şi judeţe SE PRIMESC numaĭ la Administraţie
DIN Streinătate, DIRECT LA ADMINISTRAŢIE ŞI la toate oficiele de publicitate
ANUNCIURĬ LA PAG. IV . . . . . 0,30 b. linia
» » » III . . . . . 2,— leĭ »
» » » II . . . . . 3,— » »
INSERŢIELE ŞI RECLAMELE 3 LEĬ RÎNDUL.
La Paris, ZIAR[illegible] SE GĂSEŞTE DE VÎNZARE [illegible] NUMERUL LA kioşcul N. [illegible]2, Boulev. St.-Germain

UN NUME[illegible] VECHIU 30 BANĬ

ADMINISTRAŢIA
PASAGIUL BĂNCEI NAŢIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Director politic: ALEX. V. BELDIMANŬ

REDACŢIA
PASAGIUL BĂNCEI NAŢIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

2 MAIU 1864

2 Maiŭ 1864 va rămînea pururea una din măreţele zile ale istorieĭ neamuluĭ romînesc.

Sînt astăzĭ treĭ-zecĭ de anĭ de cînd primul şi ultimul Domnitor democrat, obosit şi desgustat de meschinele rezistenţe ce le găsea în acea castă oligarhică care sfîrşise a crede că e stăpînă pe destinele acesteĭ ţărĭ, s'a hotărît a face un apel la popor, pentru a-l îndruma pe largă şi frumoasa cale a democraţieĭ.

Lovitura de stat săvîrşită de Alexandru Ioan I, nu a avut ca scop restrîngerea vre-uneĭ libertăţĭ. ci din contra, dezrobirea de sub jugul aceste caste priveligiate a cîtor-va sute de miĭ de sclavĭ, din carĭ a făcut cetăţenĭ liberĭ.

Noua lege electorală care era o puternică îndrumare spre votul obştesc, menită a face prima educaţiune politică a poporuluĭ, a fost înlocuită la 1866 de către o mînă de politicianĭ prin odioasa lege electorală cu patru colegiĭ, saŭ maĭ bine zis cu patru categoriĭ.—Singur Costaki A. Rosetti a ridicat glasul contra spoliaţiuneĭ acestuĭ drept sfînt ce se săvîrşea în detrimentul mareĭ mase a poporuluĭ, dar puternica sa voce a resunat în pustiŭ. Democratul C. A. Rosetti a fost învins.

Legea comunală, legea consiliilor judeţene, legea instrucţiuneĭ publice aŭ fost pe rînd puse în aplicare; şi maĭ prea sus de toate, în ziua de 15 August 1864 s'a sancţionat şi promulgat Legea legilor care a făcut din ţărănimea noastră o clasă de micĭ proprietarĭ stăpînă pe ogorul eĭ, stăpînă pe braţele sale.

Treĭ-zecĭ de anĭ aŭ trecut de atuncĭ, şi ce vedem?!

Avem pe tronul ţăreĭ un străin care se resfaţă liniştit în palatul din calea Victorieĭ, pe cînd primul săŭ ministru, un odios asasin, potoleşte în şiroae de sînge suferinţele nenorociţilor sătenĭ.

Cenuşa luĭ Alexandru Ioan I trebue să tresară, în cavoul de la Ruginoasa, la fie-care deţunătură de puşcă îndreptată contra acesteĭ ţărănimĭ, pe care a iubit-o atît de mult, şi al căreĭ nevoĭ şi durerĭ ştia a le alina, a le vindeca cu o dragoste părintească.

2 Maiŭ 1864 are încă o deosebită însemnătate.

Acea mare zi reprezintă primul act de independenţă săvîrşit de poporul romîn faţă cu puterile semnătare ale tractatuluĭ de Paris.

In urma acestuĭ tractat din Martie 1856, puterile care îl sub-semnase aŭ impus principatelor-unite Moldova şi Valahia, convenţia din Paris, din 7 (19) August 1858, menită a le servi de Constituţie.

Alexandru Ioan I, prin un apel la popor, a înlocuit acea convenţiune prin Statutul promulgat la 2 (14) Iulie 1864, şi puterile garante s'aŭ grăbit a-l recunoaşte.

Pentru prima oară, după cîte-va veacurĭ de umilire, poporul redeşteptat a fost chemat a-şĭ da o Constituţie, şi a hotărî prin urmare de soarta sa, de viitorul săŭ.

Deşteptarea poporuluĭ şi chemarea luĭ la viaţa publică.

Dezrobirea ţărănimeĭ pe care a împroprietărit-o.

Iată fapte care, cu toate defectele ce — ca fie-care muritor — le-a putut avea, fac din Alexandru Ioan I o figură mare în istoria Romînieĭ.

Alexandru Ioan I şi-a iubit ţara.
Alexandru Ioan I a iubit ţărănimea.
Fie-ĭ amintirea eternă!!

Alex. V. Beldimanŭ

CRITERIŬ ŞI CRITERIŬ

Timpul, vorbind despre sinuciderea luĭ Robert Hermann, spune că actele pe care le comitea acest individ nu pot fi urmărite de lege de cît numaĭ dacă ele sînt făptuite în public.

E posibil Presa însă nu se poate sluji în asemenea împrejurărĭ de criteriul coduluĭ penal, ci de acel al coduluĭ moral.

Comise în beciŭ, în balon, în pădure saŭ în localul consulatuluĭ austro-ungar, pentru noĭ asemenea fapte trebuesc înfierate cu toată energia posibilă.

Dacă *Timpul* aşteaptă pentru a-le înfiera, ca ele să se comiţă maĭ întîiŭ pe piaţa Teatruluĭ Naţional, asta-l priveşte.

Fie-care, în materie de morală, judecă după cum ştie şi după cum poate.

T.

VULCANUL DE MURDĂRIĬ

Cele publicate în *Adevĕrul* asupra infamelor atentate la bunele moravurĭ care se făptuiaŭ în localul consulatuluĭ austro-ungar, aŭ avut efectul unuĭ bisturiŭ care taie o bubă coaptă, plină de cel maĭ infect puroiŭ.

Nu se putea ca Bucureştiĭ să fi rămas neatins de gangrena oraşelor marĭ, de cancerul care roade clasa degenerată a îmbuibaţilor.

Buba înţepată de noĭ, maĭ cu seamă prin ameninţarea că vom duce maĭ departe cercetările noastre în această chestie, respîndeşte torente de murdăriĭ care împrăştie miasme înăbuşitoare.

Canalul secundar de scurgere e *Constituţionalul*, canal strîmt şi şubred, care va crăpa de sigur de duiumul infecţieĭ ce-a năvălit inpetuos prin coloanele sale.

Nu ne vom ocupa maĭ mult de acest neînsemnat crater al vulcanuluĭ în explozie.

Este o altă răsuflătoare maĭ însemnată spre care se grămădeşte murdăria în ferbere: *Bukarester Tagblatt*, organ scris în jargonul ovreesc.

Intr'un prim articol, **a căreia corectură s'a trimis maĭ întîĭ la consulatul austro-ungar**, lava de dejecţiĭ ce se revarsă asupra noastră întrece cu mult în volum şi în *calitate*, scursorile din *Constituţionalul*.

Iloţiĭ carĭ murdăresc hîrtia din ordinul celor de la consulat, sînt prea jos puşĭ şi prea inconştienţĭ pentru a le face cinstea să-ĭ înfierăm.

Vom pune la locul lor numaĭ pe aceĭ care-şĭ închipuesc că ţara noastră e aşa de coruptă şi de decăzută în cît să n'o maĭ impresioneze otrava ce vor să ne-o inoculeze o sumă de jigăniĭ scîrboase care se pripăşesc prin consulatele celuĭ maĭ corupt imperiŭ.

Ţara noastră, D-lor, carĭ aţĭ făcut corectura articoluluĭ scris în jargonul ovreesc, n'a ajuns încă în halul capitaleĭ Austrieĭ, în jurul căreia însuşĭ împăratul înaintea căruia vă tîrîţĭ, a spus că trebue să se pue o bandă mare cu inscripţia: *Casă de prostituţie*.

Noĭ tot ne maĭ indignăm cînd vedem petrecîndu-se infame turpitudinĭ ca acelea de la consulatul austro-ungar. Inţelegem ca alţiĭ să fie familiarĭ cu asemenea infamiĭ morale; noĭ carĭ n'am avut onoarea şi fericirea să creştem la umbra lupanarelor şi să ne otrăvim sufletul cu miasmele corupţieĭ care stăpînesc unele capitale marĭ din Europa; avem încă naivitatea să ne indignăm, să denunţăm şi să înfierăm asemenea *bagatele*..

Nădăjduim chiar că în curînd vom putea ridica întreaga cortină care ascunde publiculuĭ marea corupţie în care scaldă şi trăesc o parte din îmbuibaţiĭ noştri, fără să ne sinchisim un moment de exploziile vulcanuluĭ de murdăriĭ.

I. Th.

CRIZA DIN UNGARIA

Nu ştim încă, pînă în acest moment, ce hotărîre va fi luat ministerul Wekerle în urma votuluĭ prin care Camera magnaţilor din Pesta a respins proectul căsătorieĭ civile, primit cu o majoritate atît de covîrşitoare şi cu un atît de mare entuziasm de Camera deputaţilor.

Ziarele din Pesta, care ne-aŭ sosit pînă acum, vestesc că D. Wekerle se află la Viena, unde a plecat pentru a supune regeluĭ Frantz Iosef rezultatul votuluĭ Camereĭ magnaţilor şi a conferi cu el asupra situaţiuneĭ.

Unele ziare s'aŭ şi grăbit a vesti căderea cabinetuluĭ Wekerle ca un fapt deja împlinit Dar nu numaĭ că această veste a fost prematură, ci după cîte se pot prevedea pînă azĭ, poate că o soluţie cu totul alta se va da acesteĭ crize.

E adevărat că ministerul Wekerle, în programul cu care a venit la putere în anul 1892 a declarat că «va sta şi va cădea» cu proectele religioase. E vorba însă: aŭ căzut aceste proecte cu votul magnaţilor?

După uzul parlamentar şi constituţional din Ungaria, o lege, adoptată de Camera deputaţilor şi respinsă de Camera magnaţilor, nu poate fi privită ca tranşată definitiv. Ministerul are dreptul de a readuce legea la Camera deputaţilor şi dacă aceasta — ceea-ce în cazul de faţă e absolut sigur — o votează încă o dată, se face apel pentru a doua oară la Camera magnaţilor.

Un caz analog s'a întîmplat, — şi nu e încă tranşat definitiv, — în Englitera. Camera lorzilor, identică în constituirea eĭ cu Camera magnaţilor, a respins bilul de autonomie a Irlandeĭ, cu toate acestea, ministerul liberal a rămas şi va aduce legea pentru a doua oară înaintea Camereĭ comunelor.

Ministerul Wekerle s'ar menţine şi el în marginile constituţieĭ, rămînînd la cîrmă şi urmînd pe căile constituţionale lupta pentru realizarea reformelor sale politico-religioase.

Dacă cu toate astea există posibilitatea ca ministerul Wekerle să se retragă, apoĭ aceasta atîrnă de la alt-ceva de cît direct de la votul Camereĭ magnaţilor. După cum se vede cel puţin în cercurile politice din Pesta şi Viena, numaĭ atitudinea pe care o va manifesta acum monarhul va fi decisivă pentru hotărîrea pe care o va lua D. Wekerle.

Primul ministru al Ungarieĭ s'a dus la Viena,—spun ceĭ iniţiaţĭ, —pentru a declara monarhuluĭ că, cu tot votul Camereĭ magnaţilor, el şi ministerul întreg sînt hotărîţĭ a duce lupta înainte, şi a pune apoĭ Regeluĭ întrebarea dacă şi în urma acesteĭ declaraţiĭ, el continuă a şi acorda încrederea actualuluĭ minister.

De la răspunsul monarchuluĭ va atîrna dacă ministerul Wekerle va continua a maĭ sta la cîrmă saŭ nu.

* * *

Prelaţiĭ romînĭ, singuriĭ reprezentanţĭ aĭ romînilor în Camera de sus, aŭ contribuit cu voturile lor la căderea proiectuluĭ.

In ce priveşte opinia publică a romînilor din Ungaria şi Transilvania, ea, dacă este în contra lucrăriĭ actelor stăriĭ civile din mîinele preoţimeĭ şi încredinţarea lor în mîinele autorităţilor civile, este maĭ ales fiind-că ştie că în mîinele acestor autorităţĭ actele stăreĭ civile nu vor fi de cît un noŭ instrument în serviciul maghiarizăriĭ.

Vest

RAMOLISMENT

Sub domnia luĭ Lascar Catargiu, neruşinarea complicată cu idioţia s'a lăţit răŭ de tot.

Erĭ, D. A. V. Beldimanŭ a dat Domnilor Vilner şi Scorţescu o depeşă în cuprinderea următoare:

«Comisiunea ancheteĭ preseĭ pleacă mîine Bacăŭ».

Care nu ne-a fost însă mirarea, cînd am văzut că «oficiul telegrafic central ne înapoiază telegrama... în baza articoluluĭ 7!

Aceiaşĭ soartă a avut-o tot erĭ o telegramă dată de D. C. Mille Domnuluĭ V. G. Morţun cu acelaşĭ cuprins.

Mărturisim că nu maĭ avem nicĭ puterea de a ne revolta, căcĭ gogomăniu guvernamentală e prea ridiculă, aşa de ridiculă în cît nu i-se maĭ poate vedea partea infamă. Auzîţĭ articolul 7! Auzîţĭ «siguranţa Statuluĭ în pri-mejdie».

Ramolismentul pornit de la Lascar Cagiu se întinde telegrafic în partidul conservator. Bietu Ceziano e cu toate astea băiat tînăr!

PROCESUL DIN CLUJ

(De la corespondentul nostru)

A CINCIA ZI

Şedinţa de la 28 Aprilie.

Respingerea amînăreĭ.—Prescripţia acţiuneĭ. — Cererea D-ruluĭ Raţiŭ. — Ceĭ-l'alţĭ acuzaţĭ.

Şedinţa se deschise la ora 8 1/4.

Se maĭ aduce un tălmaciŭ care depune jurămîntul. Apoĭ se dă cuvîntul D-ruluĭ Raţiŭ.

Dr. Raţiŭ, în numele acuzaţilor, spune că în urma conferenţeĭ ce aŭ avut cu apărătoriĭ s'aŭ convins că aceştia nu puteaŭ face alt-fel de cît să se retragă.

Fiind dată însă importanţa procesuluĭ în cauză, care nu se poate dezbate fără avocaţĭ, fiind dat că nu din vina acuzaţilor s'a creiat situaţia asta, D-sa roagă pe preşedinte să revie asupra măsurilor luate contra avocaţilor; căcĭ atuncĭ şi acestia vor reveni.

In caz însă cînd tribunalul nu ar voi să revie, acuzaţiĭ sînt nevoiţĭ să ceară *amînarea pentru un timp nedeterminat* ca să poată lua alţĭ apărătorĭ, carĭ să aibă timp a studia afacerea.

Procurorul general recunoaşte că situaţia acuzaţilor s'a îngreuiat prin plecarea avocaţilor, totuşĭ cere ca să nu se amîne procesul, de oare-ce acuzaţiĭ carĭ aŭ comis delictul prin subscrierea Memoranduluĭ, cunosc în deajuns toate împrejurările şi sînt destul de capabilĭ de a se apăra singurĭ. Conchide că acuzaţiĭ n'aŭ nevoie nicĭ de amînare, nicĭ de alţĭ apărătorĭ.

Respingerea amînăreĭ

După o deliberare de o oră asupra acestuĭ cererĭ atît de naturale şi de legitime. *Tribunalul aduce o hotărîre prin care respinge cererea de amînare şi dispune continuarea desbaterilor fără avocaţĭ.* Motivele invocate sînt că:

«Find dat că faptul delictuos care face obiectul acuzăreĭ e pedepsit cu maximum de 5 anĭ închisoare, apoĭ conform art. 213 proced. penală, nu-ĭ absolută nevoie de avocaţĭ, ca în caz de crimă».

Că apoĭ din actele de procedură urmate rezultă că numaĭ 5 din acuzaţĭ nu ştiŭ ungureşte şi că ceĭ maĭ mulţĭ din eĭ sunt oamenĭ luminaţĭ şi chiar avocaţĭ aşa că n'aŭ nevoie de alţiĭ ca să le prezinte apărarea.

Dr. Raţiu cere ca să se amîne măcar şedinţa pe mîine ca să-şĭ poată pregăti acuzaţiĭ apărarea şi să-şĭ adune toate actele, ceea-ce n'aŭ făcut erĭ căcĭ nimenea nu se aştepta ca preşedintele să respingă cererea de amînarea procesuluĭ.

In urma împotrivireĭ procuroruluĭ la cererea asta, preşedintele refuză a acorda amînarea pe mîine pentru motive că a maĭ acordat o amînare tocmaĭ pentru a le da timp să se pregătească.

Părintele *Lucaci* declară atuncĭ că face recurs atît în contra dispoziţieĭ tribunaluluĭ de respingere a cerereĭ de amînare pe timp nelimitat cît şi a respingereĭ cerereĭ de amînare pe mîine.

Prescripţia acţiuneĭ.

Inaintea de a intra în fond, preşedintele întreabă pe acuzaţĭ dacă aŭ de ridicat vre-o chestie prealabilă.

D. *Coroian*, respunde d'întăĭ preşedinteluĭ care spusese că între acuzaţĭ sînt avocaţĭ aşa că n'ar avea nevoie de alţĭ apărătorĭ, arătînd că nu e tot aceia de a te apăra pe tine insuţĭ cînd te ameninţă o condemnare penală.

Apoĭ arată că acuzaţiĭ de azĭ care compun comitetul naţional sînt representanţiĭ poporuluĭ romîn, pe cînd în juriŭ sînt numaĭ ungurĭ.—Prin urmare două rase staŭ faţă în faţă şi din cele două partide din acelaş stat unul judecă pe altul.

Un asemenea lucru nu s'a maĭ pomenit. *Lumea întreagă va spune că o judecată în asemene condiţiunĭ e o barbarie.*

De aceea D-sa *se adresează procuroruluĭ şi în numele dreptuluĭ îĭ cere să-şĭ retragă acuzaţia.* — (Sensaţie mare în sală).

In caz însă cînd procurorul n'ar voi să o facă aceasta, D-sa declară că acţiunea în contra delictuluĭ e *stinsă prin prescripţie.*

Intă argumentarea sa:

în materie de delicte de presă, prescripţia în Ungaria e de 6 lunĭ în virtutea art. 18 din legea din 1848, iar în Transilvania de 1 an în virtutea dispoziţieĭ ministeriale din 1859 care a întins la Transilvania instituţia juriuluĭ în materie de presă.

Şi în un caz şi în altul delictul e prescris de oare-ce redacterea memoranduluĭ s'a hotărît în consiliul naţional în şedinţa din 25 Martie 1892 şi s'a tipărit în ziare în Maiŭ 92 *pe cînd urmărirea în contra acuzaţilor începe abia din Iunie 1893.*

Prescripţia stinsese deja acţiunea cînd a fost pornită.

Procurorul general nu recunoaşte că ceĭ 20 de acuzaţĭ sînt daţĭ în judecată ca representanţĭ aĭ poporuluĭ romîn ci ca persoane private, căcĭ faptele oamenilor nu pot fi de cît personale.

Cererea D-ruluĭ Raţiŭ

Dr. Raţiŭ face dintîiŭ un scurt istoric al faptelor. — Arată cum romînimea s'a constituit în partid deosebit încă din anul 1881, cînd delegaţiĭ s'aŭ întrunit în o conferinţă, care a întocmit un program politic în scop de a căpăta autonomia Transilvanieĭ şi de a redacta un memorand care se expue situaţia Romînilor, ceea ce s'a şi făcut la 1882.

Intr'o altă conferinţă din 21 Ianuar 1892 s'a hotărît facerea unuĭ noŭ memorand.—(procesul-verbal al aceleĭ şedinţe se află la dosar). Aşa dar poporul întreg romîn prin delegaţiĭ seĭ a luat hotărîrea întocmireĭ unuĭ memorand şi *deci nu numaĭ membriĭ comitetuluĭ naţional trebue daţĭ judecăţeĭ ci întreg poporul romîn*, cu atît maĭ mult cu cît o nouă conferinţă din 23 Iuniu 93 a declarat că-şi însuşeşte memorandul.

— Intru cît îl priveşte pe el, declară că de şi face parte din comitet, el n'a participat la şedinţele din Martie 1892 ale comitetuluĭ cînd s'a redactat memorandul fiind-că era bolnav, ci numaĭ a fost la Viena la împărat.

De aceea cere scoaterea sa din proces.

Procurorul recunoaşte că Dr. Raţiu n'a participat la şedinţă, dar spune că nu numaĭ şedinţa aceia e delictuoasă, ci *delictul e continuŭ*, din cauza celor-l'alte fapte ce aŭ urmat. D-sa nu-şĭ dă însă osteneală de a aduce vr'un argument pentru susţinerea acesteĭ bizare teoriĭ.

In chestia prescripţieĭ spune că Curia (Curtea de Casaţie) a tranşat-o deja.

Ceĭ-l'alţĭ acuzaţĭ

— Acuzatul *Pop*, declară că de şi nu a luat parte la comitet, dar se face solidar cu ceĭ-l'alţĭ acuzaţĭ.

Fiind-că locueşte în Ungaria nu în Transilvania, atrage atenţia Tribunaluluĭ că luĭ i-se aplică prescripţia de 6 lunĭ.

Dr. Lucaciŭ. — Intr'un frumos discurs reia teoria Dr. Raţiŭ asupra participăreĭ întreguluĭ popor romîn la delict.— Combate de procuror şi duce la absurd teoria continuităţeĭ delictuluĭ, care ar trebui atuncĭ să continue încă de oare-ce memorandul tot se retipăreşte.

In chestia prescripţieĭ spune că dacă Curia a tranşat'o pentru alţiĭ n'a tranşat'o pentru el căcĭ n'a cerut'o, decĭ cere tribunaluluĭ să o facă din noŭ.

Se ridică apoĭ în contra procuroruluĭ care denega acuzaţilor dreptul de a se numi reprezentanţĭ aĭ poporuluĭ romîn, şi spune că în o ţară constituţională orĭ-ce comitet reprezintă partidul a căruĭ emanaţie este.

Conchide cerînd procuroruluĭ se retrase acuzarea şi tribunalul să tranşeze chestia prescripţiĭ.

Şedinţa se ridică la ora 2 şi jumătate.

TELEGRAME

BRUXEL, 1 Maiŭ. — Poliţia a făcut la Liège nouĭ perchiziţiĭ şi a arestat pe un anume Noller, la care s'a găsit dinamită şi broşurĭ anarchiste. Ea a arestat şi pe alţĭ anarhiştĭ.

PARIS, 1 Maiŭ. — Bursa a socotit că împrumutul turcesc a fost subscris de 65 de orĭ.

Edimburg, 2 Maiŭ. — Vasul de războiŭ englez «Galatea», sosit azĭ, a făcut salutărĭ de onoare escadreĭ germane; însă în acest moment, instructorul de artilerie Lawrence a fost omorît şi unuĭ matelot i s'a tăiat braţul, din cauza unuĭ accident a căruĭ natură n'a putut fi încă determinată.

Viena, 1 Maiŭ. — Se anunţă din Troppau că plata lefurilor minerilor s'a făcut în linişte în tot districtul. Liniştea e perfectă pretutindenĭ; însă situaţiunea nu va putea fi îmbunătăţită de cît după Rusaliĭ.

In basinul de cărbunĭ de pămînt din Silezia minerii greviştĭ aŭ voit să împedece pe ceĭ-lalţĭ lucrătorĭ de a se coborî în puţurĭ; însă aŭ fost împrăştiaţĭ. Nicĭ un alt incident.

Ştirile din Brunn anunţă că situaţiunea este staţionară în basinul de cărbunĭ de pămînt Mahrtsch Ostran. Plata lefurilor s'a făcut fără incident.

O SCRISOARE

Directorul nostru a primit următoarea scrisoarea pe care ne grăbim a o publica și asupra căruia vom reveni.

Domnule Director,

Intilnind un personagiŭ marcant a patra zi după Paști, și discutind asupra incidentelor din ziua de 8 Aprilie, mă asigura că se va da studenților Universitari satisfacțiune, în urma reclamațiunei ce am făcut la Palat, contra actualului prefect de Poliție D. Colonel Rasty, prin faptul că M. S. Regele stăruiește ca D. Colonel Rasty să fie trecut în alt post cît de curind, ca nu cum-va studenții să mai aibă cuvînt și *să-și menție decisiunea d'a nu călca nici unul în fundațiunea Universitară Carol I* ce a produs o penibilă impresie asupra M. S.

Faptul se confirmă, ziarele oficioase înregistrînd știrea că actualul prefect de poliție, D. Colonel Rasty, va fi avansat general (?!) și trecut în postul de Inspector general al jandarmeriei rurale.

Frumoasă satisfacție pentru calăul din ziua de 8 Aprilie.

Pentru noi însă, s'o știe toată lumea și Palatul, că nu însemnează nimic aceasta, ba poate a produs-o impresie mai rea asupra întregei studențimi Uuniversitare, și că nimic nu ne va împedica de a bjura de la *decisiunea noastră*, de care s'a simțit penibil impresionat M. S. Regele, precum d'a lua și altele în întrunirea ce vom ține zilele acestea.

Primiți, vĕ rog, D-le Director, asigurarea considerației mele.

Un student Universitar anul III.

București, 1894 Aprilie 29.

INFORMAȚIUNI

Aseară aŭ plecat la Bacău membrii carĭ formează comisiunea de anchetă a Presei.

In acelaș timp aŭ plecat și D-niĭ Caton și Jean Lecca, deputațĭ de Bacău.

D. V. Gh. Morțun, deputatul socialist de Roman se va intilni cu comisia anchetei la Mărășești.

Reprezentanțiĭ preseĭ din Iașĭ aŭ plecat și se vor intilni la Bacău cu confrațiĭ lor din capitală.

Din partea Adevĕrului *aŭ plecat, Directorul gazetei, D. A. V. Beldimanŭ și D. C. D. Anghel, redactor.*

Erĭ, la scrutinul de balotaj pentru colegiul al doilea de Prahova, aŭ întrunit:

D. Barbu Ștefănescu liberal, 643 voturĭ, ales.

D. Th. Anghelescu conservator, 592 voturĭ.

De cind există colegiul al doilea de Prahova, nicĭ o dată n'aŭ luat parte la vot un numĕr așa de mare de alegătorĭ.

Nenorocitul Ioniță Surugiu, care a fost călcat pe linia Văcărești de tramwaiul No. 31 în ziua de 30 Aprilie, și care a fost transportat la spitalul Xenocrat, se află deja mai bine; nenorocitul are 2 coaste rupte și la cap două plăgi, una mai mare și mai adincă și alta mai mică; febra a scăzut. D-nul D-r. Sache Ștefănescu a declarat, că dacă nu se va ivi vr'o complicație, nenorocitul va scăpa.

Noul mitropolit al Blajului.

Ziarele unguresci ne aduc astăzĭ știrea că Impăratul Franz-Iosef a ales din ceĭ treĭ candidațĭ desemnațĭ de Sinodul din Blaj pentru scaunul de mitropolit al romînilor unițĭ din Transilvania și Ungaria, pe *episcopul Victor Mihali al Lugojuluĭ.*

Noul mitropolit trece drept un naționalist romîn sincer, de aceea numirea sa e primită cu murmure de presa ungurească.

Față cu agitația ce domnește printre studenți, s'a hotărît ca inaugurarea celebrei «Instituții academice» a regelui să nu se mai facă la 10 Maiŭ, ci la toamnă.

Interimul ministerului de externe va inceta cu ziua de miine, titularul săŭ, D. Al. Lahovary, reîntorcîndu-se diseară din străinătate.

Astă-zĭ, Lunĭ, consiliul comunal al Capitaleĭ va avea să delibereze asupra afacereĭ împrumutuluĭ de 5 milioane.

Timpul zice că *«uniĭ confrațĭ»*, cu prilegiul declarațiunilor D-luĭ Weckerle în Camera din Pesta, relative la chestiunea procesuluĭ din Cluj și a meetingurilor din țară, *afirmă că guvernul ungar ar fi făcut oarecarĭ demersurĭ* pe lîngă guvernul nostru, spre a elucida chestiunea și caracterul întrunirilor din țară.

Oficiosul rĕspunde:

«Putem afirma că asemenea demersurĭ nu s'aŭ făcut și tot ce se scrie în această privință este de domeniul fantaziei».

Eĭ bine, nu *uniĭ confrațĭ* aŭ afirmat că demersurĭ s'aŭ făcut ci însu-șĭ D. Wekerle, *prin urmare desmințirea pe care o dă guvernul nostru prin* Timpul *nu se poate adresa de cît direct primuluĭ ministru al Ungarieĭ.*

Simbătă seara a fost întrunirea de inaugurare a nouluĭ local al Clubuluĭ Muncitorilor. Aŭ vorbit, printre alțiĭ, D-niĭ Mille și A. Bacalbașa asupra situațiuneĭ partiduluĭ și asupra tacticeĭ de urmat; a fost foarte multă lume, și cu toată mărimea săleĭ și cu toate că și sălile Cercului studiilor sociale, a redacției *Munceĭ* și cele-l'alte eraŭ pline, tot nu era loc de ajuns pentru ceĭ carĭ veniseră.

Cițĭ-va studențĭ ne roagă să întrebăm pe D. Ștefănescu-Goangă, ce s'a făcut cu balul ce era să se dea în ziua de 24 Aprilie în sala Teatrului Național, și în virtutea căruĭ mandat a hotărît data uneĭ serbărĭ sub patronagiul... D-neĭ Eufrosina Catargiu.

Astăzĭ, delegația de șase a studenților va merge la D. rector al Universitățeĭ pentru a-ĭ cere din noŭ sala, în vederea uneĭ întrunirĭ care se va ține probabil Miercurĭ.

Erĭ la orele 2 a fost prima întrunire a *Cerculuĭ studiilor sociale* în noul local din palatul Băilor Eforieĭ. Printre alțiĭ a vorbit D. Dobrogeanu-Gherea asupra lucrărilor și asupra misiuneĭ ce are de îndeplinit această asociație.

Condițiunile pentru subscrierea acțiunilor Bănceĭ agricole sînt: în momentul subscriereĭ se va vărsa 10 la sută din suma subscrisă, contra uneĭ recipise; iar după subscrierea în termen cel mult de 15 zile de la un avis al ministeruluĭ financelor se va face un al doilea vărsămînt de 20 la sută, și se vor elibera acțiunĭ provizoriĭ.

Vărsămintele se fac în aur saŭ bilete de bancă.

După constituirea Bănceĭ agricole, consiliul de administrație va fixa epoca și quantumul versămintelor următoare, care nu pot fi maĭ micĭ de cît 20 la sută și exigibile minimum din 2 lunĭ în 2 lunĭ, în termen de un an acțiunile provizoriĭ vor fi pe deplin liberate.

După 15 zile de la data vărsăreĭ întîia, ministerul va convoca într'un termen scurt, pe acționarĭ, pentru alcătuirea și votarea statutuluĭ precum și pentru alegerea consiliuluĭ de administrație.

DE LA CLUJ

(Corespondență specială a *Adevĕruluĭ*)

ZIUA A ȘASEA

Ședința de la 30 Aprilie.

Ședința se deschide la ora 8 și jum.

Președintele invită pe ceĭ-l'alțĭ acuzațĭ carĭ n'aŭ vorbit erĭ în chestiile prejudiciale să ia cuvîntul.

D. D. Comșa. — Cere d'întîĭ pentru D-sa și ceĭ-l'alțĭ acuzațĭ ce nu știŭ ungurește, un tratament maĭ blind, de oare-ce situația lor e maĭ rea. — Așa va cere d'intîĭ tribunaluluĭ să dea citire actuluĭ de acuzare pe romînește, revenind asupra primeĭ sale hotărîrĭ.

Intru ce privește acuzarea în potriva-ĭ se întreabă pe ce se bazează? Dacă actul de acuzare vorbește în general de delictul de tipărire și rĕspîndire a Memoranduluĭ; dacă e urmărit pentru motivul că a luat parte la ședința comitetuluĭ din 25 Martie, în care s'a adus la îndeplinire hotărîrile anterioare, atuncĭ respunde că e acoperit de prescripție, de oare-ce urmăririle în potriva-ĭ nu aŭ început de cît la sfîrșitul luĭ Maiŭ 1893.

Dacă e urmărit pentru respîndirea Memoranduluĭ, el respunde că n'a respîndit un singur exemplar și prin urmare trebue să i-se dovedească cînd și unde a făcut aceasta? In tot cazul cere Procuroruluĭ să-ĭ spue pentru ce e acuzat.

Procurorul respunde că nu vizează respîndirea ca fapt individual, ci ca fapt general. — In chestia prescripțieĭ, de și declară formal că pentru el ceea-ce constitue delictul e ședința de la 25 Martie, totuș delictul nu e prescris de oare-ce în Transilvania prescripția nu e de 1 an ci de 3 anĭ în virtutea Titluluĭ 37 legeĭ din 1880 care a pus în vigoare aci codul penal din 78. — Insă acest cod decide că prescripția pe delicte se îndeplinește în 3 anĭ.

Barcian. — Repetă întru ce-l privește pe el întrebările luĭ Comșa. — Cere și el, în acelaș termen, să i-se spue pentru ce e urmărit? De respindit n'a respîndit Memorandul, — A luat parte la conferință dar pentru faptul ăsta e acoperit de prescripție.

Procurorul respunde că nu pentru respîndire e urmărit ci pentru că a luat parte la consfătuirea de la 25 Martie în care s'a hotărît îndeplinirea delictuluĭ.

Sept. Albini, constată, după spusele procuroruluĭ, că *aceea ce se incriminează e participarea la ședința din 25 Martie 92* și atuncĭ acțiunea e prescrisă. De geaba, spune procurorul că chestia prescripțieĭ a fost tranșată de curie, — curia n'a tranșat'o ci a rezervat'o să o tranșeze curtea cu jurațĭ, dar incidental și numaĭ pentru uniĭ acuzațĭ a vorbit că s'ar aplica aci prescripția de un an. Decĭ în privința termenuluĭ, procurorul e în contradicție chiar cu Casația. Aceasta dovedește că asertiunea sa e neîntemeiată, că nu legea dă aplicație a coduluĭ penal se aplică aci ci dispoziția ministerială din 1871, care fixează termenul de prescripție la un an.

Procurorul lasă la aprecierea Trib. să decidă dacă chestia prescripțieĭ a fost tranșată de Casație pentru toțĭ acuzațiĭ orĭ numaĭ pentru uniĭ. In chestia legeĭ aplicabile spune că legea din 51 a fost abrogată de cele posterioare din 78 și 80 în virtutea maximeĭ: *lex posterior non deregat priori.*

Cristea Nec. întreabă: *cum de atuncĭ Casația n'a cunoscut maxima asta?* Saŭ i-a scăpat din vedere? E puțin probabil.

Dar procurorul maĭ spune că Memorandul a fost întocmit spre a crea agitație în țară. Ce fel de agitație și răsvrătire, cînd actul era destinat a se înmîna Impăratuluĭ, supremul factor constituțional.

Procurorul replică că nu presentarea memoranduluĭ la Tron constitue delictul ci expresiile din el. Așa de pildă cînd se spune că legea uniuneĭ (dualismul) s'a făcut fără consimțimîntul romînilor din Regat, se atacă o lege constituțională, fundamentală și asta constitue o agitare contra Statuluĭ, cînd ajunge la poporul de jos incult.

Patriciu Barbu declară că a participat în adevăr ca delegat la conferința romînilor din 21 Ianuarie 1892, în care s'a decis redactarea Memoranduluĭ *dar n'a luat parte* la ședința comitetuluĭ din 25 Martie de și era membru în comitet, ședință pe care o incriminează procurorul.

Dacă e urmărit pentru participarea la conferință, atuncĭ pentru ce e numaĭ el urmărit și nu întreg poporul romîn?

Dacă e urmărit pentru a fi luat parte ședința comitetuluĭ, atuncĭ trebue ca procurorul să dovedească că a fost de față, căcĭ n'a fost.

In totul cazul e acoperit de prescripție, căcĭ nu e adevărat că legile din 78 și 80 aŭ abrogat în totul dispozițiile anterioare.

In legea de la 80, art. 37 § 7 al. 3 spune precis *că dispozițiile legeĭ din 71 relative la presă rămîn în vigoare* și legea asta fixează terminul de prescripție de un an.

Să nu spuie procurorul că nu maĭ avem dreptul de a ridica chestia prescripțieĭ tranșată deja de Casație, răspunde că se poate invoca prescripția în orĭ-ce moment a desbaterilor, ba chiar se poate declara din oficiŭ.

Sfîrșește cerînd retragerea acțiuneĭ în ce-l privește.

D-r Mihaly. — Memorandul incriminat e o operă a întreguluĭ partid romîn, nu a citor-va inșĭ.

In el sînt așternute suferințele poporuluĭ romîn întreg, așa că se pot număra pe deget aceĭ romînĭ carĭ nu și-l însușesc. Aceasta cu atît maĭ virtos cu cît întocmirea luĭ s'a hotărît la Ianuarie 1892 de către delegațiĭ romînĭ, care primesc în acest scop mandate imperative de la colegiile electorale romînești, care discutase deja chestia asta.

Tot în această calitate de delegat ales al Romînilor și numaĭ în asta a votat și el întocmirea Memoranduluĭ. De și dar făcînd aceasta el nu a făcut alt-ceva de cît a fi expresia mandanților săĭ, *totuși își asumă întreaga responsabilitate a Memoranduluĭ.*

Cum procurorul însă pretinde că s'a decis modul concepereĭ și tipăriréĭ memoranduluĭ abia în ședința din 25 Martie, el îĭ răspunde că întreg procesul fiind bazat numaĭ pe declarațiile acuzaților, declarațiile lor nu trebue să fie trunchiate. Orĭ dacă toțĭ mărturisesc că-șĭ însușesc Memorandul, toțĭ aŭ declarat că hotărîrea în privința asta s'a luat nu în ședința de la 25 Martie, ci în conferința din Februarie.

Dar ce se spune în acest Memorand?

Procurorul îl încriminează pentru motivul că s'a cerut autonomia Transilvanieĭ. Dar aceasta nu e ceva noŭ. A maĭ fost un manifest făcut, și acela cerea tot acelaș lucru, pentru ce nu s'a incriminat? Oare acuzatul, care este om tînăr, după această lungă impunitate nu era în drept să creadă că cererea asta nu-ĭ un lucru ilicit. Ba maĭ mult, Memorandul acela era mult maĭ violent de cît cel de astăzĭ.

Se ridică în contra procuroruluĭ care ia de bună decizia Casațieĭ, cînd e defavorabilă acuzaților ca în cazul cu respingerea în parte a excepțieĭ prescripțieĭ și din potrivă o nesocotește cînd e vorba de o decizie favorabilă acuzaților ca aceea cu fixarea termenuluĭ prescripțiuneĭ la un an.

Acuzatul *Tripon* declară că a luat parte la conferințele generale în care a votat redactarea Memoranduluĭ, în urma însă a mandatuluĭ expres al alegătorilor săĭ. Răŭ dar spune procurorul că a lucrat nu ca mandatar ci ca particular, căcĭ nu există în Ungaria de cît un singur partid național romînesc care reprezintă cele 3 milioane de Romînĭ.

Procurorul neglijează tot ce s'a petrecut înainte de ședința din Martie și nu ne încriminează de cît pentru cele petrecute de la acea dată încolo; atuncĭ cînd din potrivă ședința din Martie e finalul uneĭ seriĭ de acte începute cu mult maĭ înainte. Răspunde procuroruluĭ care invocase maxima că o lege posterioară abrogă pe cele anterioare că e o variantă a aceșteĭ maxime maĭ aplicabilă în cazul de față și care sună:

«Lex posterioa generalis non derogat legi priori speciali», și că prin urmare legea penală din 1880 nu poate s'o abroge legea specială a preseĭ din 1852.

Maĭ vorbesc apoĭ acuzațiĭ, Suciu și Veliciu accentuînd din noŭ argumentele deja invocate de predecesoriĭ lor.

Ședința se ridică la ora 1 jum. anunțîndu-se cea viitoare pe astăzĭ Lunĭ 9 ore.

Protestare

Corespondentul nostru ne maĭ scrie că avocațiĭ acuzaților carĭ șĭ-aŭ depus mandatul de apărătorĭ înaintea Curțeĭ cu jurațĭ, aŭ hotărît trimiterea uneĭ delegațiĭ către ministrul de justiție ca să-ĭ expue cazul lor și să ceară trimiterea procesuluĭ înaintea alteĭ curțĭ.

Delegațiĭ aleșĭ sînt D-niĭ Ștefanovicĭ eminentul avocat slovac și Truția.

Delegația a și plecat Vinerĭ seara.

Moțiĭ

Dintr'o lungă corespondență, primită azĭ la *Ligă*, extragem următoarele:

Soldațiĭ trimișĭ prin satele vecine ale Clujuluĭ și reîntorșĭ în oraș, spun că în comuna Feleac eraŭ adunațĭ o mulțime de moțĭ, carĭ însă s'aŭ împrăștiat Vinerĭ dimineața de bună-voie.

Corespondența adaogă:

De alt-fel acesta e un sistem la moțĭ: se adună, se împrăștie și iar se readună. După faimele carĭ circulă, *se pare că putem să ne așteptăm la ceva. O mulțime de șefĭ aĭ moților spun că poporul nu-ĭ maĭ ascultă.* Ba preoțiĭ, carĭ îĭ sfătuesc să stea liniștițĭ sînt privițĭ dușmănește.

Lucaciŭ a cerut voe procuroruluĭ să se ducă el la popor în satele vecine. Poporul cere cuvîntul luĭ Lucaciŭ. Dacă i se va dă permisiunea, va pleca însoțit de excortă și de alțĭ romînĭ. In acest caz credem să fim scutițĭ de un eventual măcel.

Printre romînĭ însă s'a pornit idea că din contra, prezența luĭ Lucaciŭ poate i-ar înfuria și maĭ mult.

Cluj, *30 Aprilie. — Moțiĭ din Alboc, peste cîte-va sute aŭ încercat noaptea să pătrunză în oraș. Cordoanele militare fiind prea slabe s'a cerut ajutor milițieĭ din oraș. La miezul nopțiĭ cele treĭ escadroane de husarĭ de la Hotel Biassini aŭ alergat în ajutorul milițieĭ la barieră. Moțiĭ din Alboc s'aŭ retras. Aŭ fost arestațĭ maĭ mulțĭ, împreună cu preotul lor* Banciu.

Corespondentul nostru ne înștiințează în ultima oră că arestațiĭ aŭ fost pușĭ în libertate, în urma intervențieĭ avocatuluĭ dr. Ilea.

Presa străină. — P. Picot

Ziarele străine continuă a se ocupa de procesul din Cluj. Astă-zĭ primim lungĭ extrase din articolele ziarelor *L'Indépendance Belge, La France, La libre parole, Matin, Siècle, La France nouvelle.*

Toate accentuiază *importanța europeană* a procesuluĭ din Cluj.

La Sorbona din Paris, D. Picot, cunoscutul profesor de limbĭ orientale, a ținut Vinerĭ seara o conferență despre: «Situațiunea actuală a Romînilor din Romînia și din țerile învecinate». Conferența a fost ținută sub președenția D-luĭ Ernert Lacrise, membru al Academieĭ.

Un public imens a aclamat cuvintele călduroase ale D-luĭ Picot pentru Romînĭ, maĭ ales cînd a atins afacerea procesuluĭ din Cluj.

FOIȚA ZIARULUI *ADEVERUL*

140

TAINELE NOPTEI

DE

M. E. BRADDON

LXX

Victima scapă de moarte

— Cît de bun eștĭ gîndindu-te la sermana ta Ellen! respunse ea trist; dar nu te îngriji, Oscar, nu trebue să te sperii. De la moartea copilașuluĭ nu staŭ bine cu sănătatea și nu doresc să trăesc; din contra, gîndul că mă sting cu încetul și că în curînd veĭ fi liber să-țĭ alegĭ o tovarășă vrednică de tine mă face aproape fericită.

Deși nu cunoștea viața coloneluluĭ, ea știa totuși că e unul din lioniĭ lumeĭ elegante și credea că afacerile publice îl ocupă zi și noapte; nu poate să-șĭ explice alt-fel lipsa luĭ îndelungată și părăsirea în care o lăsa.

Oscar Bertrand își întoarse fața pentru a ascunde o durere pe care n'o simțea, poate și pentru a ascunde o clipă de emoțiune.

— Nu vorbi așa, dragă copilă, zise el. Crezĭ că așĭ vrea să schimb pe scumpa mea Ellen pentru cea maĭ frumoasă femee din Anglia? Nu, eŭ vreŭ să-ĭ redaŭ sănătatea și puterile și acesta e scopul vizitei mele grăbite.

— Cum așa, Oscar?

— Am adus cu mine pe unul din medicii ceĭ maĭ distinșĭ aĭ epoceĭ, un om care a avut succese strălucite în lumea mare, și ar fi de mirare ca el să nu găsească mijlocul de a reduce trandafiriĭ în obrajiĭ pălițĭ aĭ micuțeĭ mele neveste.

Ellen clătină trist din cap.

— Medicul din Clavering! repetă colonelul cu dispreț, am făcut răŭ de te-am lăsat atita vreme în îngrijirea luĭ, Bietul ignorant! E bun cel mult pentru țăraniĭ voinicĭ. Da dragă Ellen, doctorul Vallery e unul din maeștri, știința sa e chiar atît de profundă în cît nicĭ unul din mediciĭ de azĭ nu poate fi comparat cu dînsul.

Oscar Bertrand avea dreptate cînd spunea asta, dar ar fi putut adăoga că, pentru cinstea omenireĭ, nicĭ un medic nu se ridicase la înălțimea doctoruluĭ Valery,

— Vino, dragă Ellen, urmă el, am lăsat pe doctor în bibliotecă și nu trebue să-l facem să aștepte, minutele luĭ sînt prețioase.

Coborîră scara de stejar. Geamurile colorate făceaŭ ca fie care lucru să aibă un reflex de safir saŭ de rubin. La lumina asta nesigură Ellen fu recomandată D-ruluĭ Montagne Valery.

Intrevederea dintre medic și bolnavă ținu cîte-va minute numaĭ. Doctorul vorbi puțin dar făgădui că va trimete medicamente din Londra îndată ce va ajunge acolo și după un dejun luat în pripă, colonelul și omul de știință părăsiră castelul.

Chiar în seara aceia un accident trînti la pat pe Herman Griffith.

Pe cînd cobora scara de peatră, alunecă și căzu de la înălțimea unuĭ cat pîns jos. In cădere își frînse treĭ coaste.

Servitoriĭ îl duseră în patul săŭ și unul dintre dînșiĭ alergă după medicul din Clavering. Căderea zdruncinase răŭ pe bătrînul servitor și a doua zi el era în prada unor frigurĭ violente.

Ellen Bertrand veghiă la patul luĭ Herman Griffith, îĭ dădu toate îngrijirile și medicamentele d-ruluĭ Valery fură uitate,

Ea-șĭ amintea devotamentul statornic și răbdător al bătrînuluĭ servitor, singurătatea luĭ, vîrsta luĭ, familia pe care o perduse, și-l îngrijea ca o fică.

De oare ce nu uitase disprețul coloneluluĭ pentru chirurgul din Clavering, trimise la Southampton după cel maĭ bun doctor de acolo.

Vreme de opt zile viața bătrînuluĭ fu în primejdie: opt zile în șir el avu dese accese de delir, în timpul cărora vorbea de secrete ciudate și grozave de acte criminale.

Ellen, puse în socoteala frigurilor aceste halucinațiĭ ale unuĭ creer bolnav ea nu-șĭ închipuia că ele sînt aproape de adevăr.

In noaptea a șaptea a boaleĭ bătrînuluĭ Herman, stăpîna luĭ îĭ ședea la căpătîiŭ. Ea trimisese la culcare pe servitoriĭ osteniți și era singură. Tăcerea nu era întreruptă de cît de cenușa ce cădea din sobă și de respirația scurtă și greă a bolnavuluĭ.

Bătuse ora două și ea începea să ațipească tocmaĭ, cînd un strigăt a luĭ Herman o deștepta.

El se sculase în pat, și cu ochiĭ dilatațĭ ca de groază, cu fruntea plină de sudoare, se uită țintă în vid și cu mîna-ĭ slabă arăta ușa.

Ea văzu că ear îl apucase delirul.

— Vezĭ, vezĭ! strigă el sărmana tinerică măritată cu un monstru.

Ellen aproape-șĭ pierdea resuflarea. De cine vorbea el? Nu de fiica luĭ, pentru că aceea murise nemăritată. Atuncĭ de cine?

— Sermana, sermana fată, biata victimă! O văd că suferă și nu îndrăznesc să-ĭ vorbesc. Rob al crimeĭ, robiĭ *luĭ*!

Ellen îl asculta și i-se părea că n'aude de cît vorbele deliruluĭ unuĭ bolnav.

— Sermana copilă! Iat'o. Văd fața eĭ de marmoră, ochiĭ săĭ, în carĭ fericirea s'a stîns. Ea-șĭ plînge copilul!

— Vaĭ! șopti Ellen, de mine vorbește!

Invinsă de oboseală, pleoapele i-se închiseră și ea ațipea din noŭ, cînd cuvintele următoare-ĭ loviră auzul.

— Ea-șĭ plînge copilul, sermana mamă — plînge copilul care trăește — care n'a murit.

Ellen tresări și privi pe bătrîn cu neliniște. Ce însemnaŭ cuvintele acestea? Eraŭ ele numaĭ o urmare a deliruluĭ saŭ aveaŭ un înțeles ascuns?

— Crud! demon fără milă, care răpește copilul de la sînul mameĭ!

Ellen, se sculă palidă și tremurînd și se apropiă de pat. Ochiĭ luĭ Herman tot cătaŭ în deșert; ea încercă în zadar să'l facă s'o recunoască. Delirul ajunsese la culme.

— Trebue să aștept, își zise ea, pînă cînd își va reveni în fire. Dacă într'adevăr cuvintele luĭ ascund un mister, voiŭ îngenunchia înaintea luĭ pînă mi-l va destăinui. O mamă care-șĭ plînge copilul viŭ? Vaĭ! eŭ am văzut sicriul copiluluĭ meŭ ieșind pe ușa asta, am văzut cortejul dispărînd în aleea parculuĭ și am plîns pe mormîntul cel mic din cimitirul de la Clavering.

(Va urma).

EDIȚIA A TREIA

ULTIME INFORMAȚIUNI

Prin cercurile politice circulă de ieri sgomotul că în Budapesta ar fi existînd un complot cu scopul de a se detrona împĕratul Frantz Iosef, la caz dacă ar cere demisia cabinetului Wekerle.

Odată cu detronarea să se proclame independența regatului ungar și domnia archiducelui Iosif.

In legătură cu acest sgomot s'a colportat ieri știrea, că D. P. P. Carp ar fi plecat aldată-seară în cel mai strict incognito la Viena pentru amînarea procesului din Cluj.

Aceste sgomote, deși puțin exagerate, arată îndestul îngrijirile de carĭ sînt cuprinse cercurile dominante din Viena, din Budapesta și din Capitală.

Ținem să accentuăm, că aceste zgomote aŭ fost lansate de cîte-va persŏnagiĭ politice marcante.

Din denele cazărmilor

Caporalul Vasile Pantazescu din reg. Mircea No. 32, a încercat să se sinucidă în închisoare, bînd o soluție de chibrituri.

Cauza e că nenorocitul fusese degradat și bătut de maiorul Ilie Păucescu, pe motiv că fusese în grădina Meșterul Anghel din Ploeștĭ, unde a avut loc serbarea de 1 Maiŭ.

Adevăratul motiv e însă că Pantazescu nu îndeplinise porunca maiorului de-aĭ lustrui scîndurile salonului de la casa D-sale.

Mama nenorocitului, aflînd că unicul săŭ copil e în pericol de moarte la spitalul militar, s'a dus să'l vadă. La spital i s'a spus că fiul săŭ a fost scos din spital și dus din noŭ la închisoare.

La cazarmă ofițerul de serviciŭ a refusat s'o lase să-șĭ vadă băiatul. In ultimul moment ea a primit o scrisoare prin care fiul săŭ o anunță că-ĭ hotărît să se omoare la prima ocasie.

Ea ni-a scris astăzĭ o scrisoare desperată, rugîndu-ne să-ĭ scăpăm unicul copil pe care 'l are și care va fi unicu-ĭ sprijin în viitor, de oare-ce soțul eĭ e bolnav și paralizat.

Dăm publicităței cele de maĭ sus, nădăjduind că lacrimele mameĭ vor îmuia inima calăilor.

Imediat după procesul din Cluj, părintele dr. V. Lucaciŭ va veni în capitală,— de cum-va nu va fi depus,—să țină treĭ conferințe despre: *Țăranul romîn și chestiunea națională.*

D. Eugeniŭ Stătescu a reintrat în luptele politice.

D-sa a anunțat pe amiciĭ săĭ, că de acum înainte va lua parte în toate mișcările vieței noastre publice.

Sîmbătă seara, D. Spiru Haret și-a dezvoltat, în fața unuĭ public numeros și inteligent, conferința sa asupra cunoscuteĭ invențiunĭ a D-lor Brăneanu și inginer X. Părerea D-luĭ Spiru Haret este că inventatoriĭ aŭ tranșat pe deplin chestiunea navigațieĭ aeriene, și că ar fi de dorit ca țara noastră să știe profita de ocaziunea ce i-se prezintă, ca să nu aibă și ea la urmă regretele altor țărĭ care n'aŭ luat în seamă de la început pe mariĭ lor inventatorĭ.

In curînd D. Stef. C. Mihăilescu va vorbi la *Ateneŭ* despre această invenție, expunînd-o în mod maĭ popular și maĭ la îndemîna inteligențeĭ fie-căruia.

Congresul proprietarilor de farmaciĭ din România s'a terminat azĭ.

S'a luat în cunoștință o voluminoasă lucrare a D-luĭ Berberianu, farmacist din Calafat, asupra farmaceuticeĭ, și care va fi terminată și tipărită pînă la viitorul congres.

S'aŭ modificat apoĭ statutele asociațiuneĭ, primindu-se ca membri și farmaciștiĭ carĭ, de și nu sînt proprietarĭ saŭ arendatorĭ de farmaciĭ, aŭ totușĭ dreptul de dirigență în țară.

In sfîrșit s'a maĭ decis, între altele, înființarea uneĭ reviste farmaceutice.

D. Jaques St. Cère, redactorul buletinuluĭ exterior de la *Figaro*, va petrece maĭ mult timp la vară în România și în transilvania, pentru a studia cestiunea romînă.

D. Jaques St. Cère se va opri la Craiova și va fi oaspetele amiculuĭ săŭ, D. N. P. Romanescu.

Aseară aŭ sosit în Capitală vr'o 60 de studențĭ ungurĭ de la Academia comercială din Oradea Mare. Împreună cu profesoriĭ lor, eĭ vizitează așezămintele culturale din tot Orientul.

Ni se scrie din Mihăilenĭ:

Pintilie Zdrobăŭ, romîn din satul Oprișanĭ (Bucovina), a fost luat de guardul Ion Boacă, din serviciul luĭ Pintilie Grossu din Mihorenĭ (plasa Herța, jud. Dorohoiŭ) adus noaptea la Mihăilenĭ, și a doua zi 27 Martie 1894, estrădat de Bădulescu șef-perceptor la vama Mihăilenĭ, predîndu-se pe mîna maĭ multor jandarmĭ austriacĭ, chemațĭ de Bădulescu pentru a lua în primire pe nenorocitul condamnat la moarte.

D. Bădulescu și-a dat seama foarte bine că dă peireĭ pe Zdrobăŭ, de oare-ce un jandarm gradat, cu multe zile înnainte, umbla întrebînd dacă se află numitul în Mihăilenĭ, i-a spus'o.

Pintilli Grossu, chiar în ziua de 27 Martie, s'a adresat telegrafic D-luĭ ministru Catargiu, care a ordonat să se cerceteze faptul. Nu știm ce s'a făcut; însă Bădulescu a trimis doĭ supraveghetorĭ, și anume, unul Teodorescu să amenințe pe Grosu, *ca nu cum-va să maĭ reclame că-l bagă în pușcărie.*

Se zice iarășĭ că o sumă de 60 florinĭ a fost dată de autoritățile austriace pentru *complezența* romînilor.

Tot acest Bădulescu era șef-perceptor la Mamornița cînd s'a extrădat Simoschi rușilor, de către fostul sub-prefect Dim. Rosin.

Astăzĭ se începe, în localul Universităței, concursul pentru catedrele de limba germană de la externatele secundare de fete din Focșanĭ și Bacăŭ.

Comisia examinatoare e compusă din D-niĭ C. Dimitrescu-Iașĭ, Pitiș și D-na Andronescu.

Sînt nouă candidate.

Ni se denunță că comandantul poțieĭ din Constanța anume Alex. Ion a ademenit pe femeia sergentuluĭ de stradă, Lazăr Năsturel, speculînd-o în modul cel maĭ scîrbos.

Soțul, aflînd de cele întîmplate, a reclamat polițaiuluĭ, care a găsit de cuviință să-l pedepsească tot pe bietul sergent, dîndu-ĭ 8 zile de închisoare.

Frumoase moravurĭ are comandantul poliției din Constanța! Ce zice D. prefect de acolo?

Aflăm că pe ziua de 10 Maiŭ se vor face maĭ multe înaintărĭ în corpul telegrafo-poștal.

Regele bugetuluĭ nostru a primit din partea regeluĭ Saxonieĭ o notiță prin care i-se face cunoscută căsătoria Duceluĭ de Saxa cu Ducele de Würtemberg.

Ne pare bine.

Pe ziua de 17 Aprilie, printr'un decret regal, aŭ fost grațiațĭ 91 condamnațĭ militarĭ, iar la 90 li s'aŭ redus osînda la 6, 3 și 2 lunĭ.

D. D. A. Laurian a primit în sfîrșit să fie numit secretar general al ministeruluĭ de instrucție.

Numirea se va face poate chiar azĭ.

PACEA ARMATA

Din Camera italiană. — Un discurs al D-luĭ Crispi

Roma, 1 Maiŭ. — Discuția asupra bugetuluĭ războiuluĭ continuînd, D. di Rudini a rostit un lung discurs, cerînd economiĭ în toate serviciile statuluĭ, precum și în armată.

D. Crispi ia apoĭ cuvîntul în mijlocul uneĭ marĭ atențiunĭ. D-sa declară că a revenit la putere fără a avea această dorință; însă i s'a părut o lașitate de a refuza concursul săŭ în momentul cînd țara trece printr'o criză serioasă.

Miniștriĭ precedențĭ aŭ fost nevoițĭ, cu toate economiile ce trebuiaŭ să se facă, să ceară nouĭ impozite. Propunerile financiare ale cabinetuluĭ actual nu sînt, prin urmare, o noutate. Cît pentru cheltuelile militare, ministrul primește cifra fixă de 246 milioane arătată de D. di Rudini în discursul săŭ program. Nouĭ economiĭ ar fi dăunătoare apărăriĭ naționale a țăriĭ.

Toate națiunile doresc pacea. Țarul, suveran generos și inteligent este în contra rezboiuluĭ.

D. de Bismarck a declarat că Germania ar perde maĭ mult de cît ar cîștiga într'un răsboiŭ; în Franța convingerea generală este că republica conservatoare riscînd un răsboiŭ, ar vedea eșind la lumină niște ideĭ maĭ înaintate; nu s'a uitat încă comuna din 1871. Italia pentru miĭ de cause voiește pacea. Cu toate acestea nicĭ o putere nu se gîndește la desarmare, din contră toate lucrează la complectarea armamentelor lor, pentru că cel maĭ bun mijloc de a garanta independența națională este de a se păzi.

D. Crispi sfîrșește zicînd că guvernul are cea maĭ bună voință pentru a face economiĭ posibile în administrația militară, dar cele 12 corpurĭ de armată sînt necesare pentru că formează paza sistemuluĭ de educație militară din țară; existența a 12 corpurĭ de armată n'are nicĭ un raport cu tripla alianță, pentru a se convinge e destul a controla cîte-va date.

Ordinea de zi pură și simplă, refuzată de guvern, e respinsă cu 199 contra 135 voturĭ.

Ordinea de zi a D-luĭ Micelli Damiani zicînd că camera ia act de declarațiele D-luĭ Crispi și trece la discuția pe articole, e aprobată prin sculare și ședere.

Aŭ votat contra: extrema dreaptă, extrema stîngă, grupurile Giolitti-Zanardelli. D-niĭ: Zanardelli, Giolitti, Nicotera, Brin lipseaŭ.

ULTIME TELEGRAME

Paris, 1 Maiŭ.—Autorul explosieĭ din avenue Kleber a fost arestat la 12 noaptea. Este un chelner care fusese odinioară fecior, numit Tournemire, deja arestat odată ca anarchist și liberat. Martoriĭ l'aŭ recunoscut. Tournemire neagă a fi autorul și invoacă un alibi.

Poitiers, 1 Maiŭ. — D. Spuller, primind o delegație a cleruluĭ, a amintit că la Cameră a făgăduit că în relațiunile sale cu biserica va aduce cel maĭ larg spirit de toleranță, ca ast-fel să evite orĭ-ce supărare și despărțire.

Berlin, 1 Maiŭ.—D. de Schloezer, fost ministru al Prusieĭ pe lîngă Vatican a murit.

Sinigalia, 1 Maiŭ.—Un ușor cutremur de pămînt s'a produs azĭ la 3 ore după prînz.

Troppau, 1 Maiŭ.—Ziua s'a petrecut fără incident în întregul basin din Silesia.

Stokholm, 1 Maiŭ.—Sesiunea parlamentară a fost închisă de către primul ministru Brotony în numele Regeluĭ.

Ministrul a anunțat că Regele a sancționat modificarea Constituțieĭ de către Cameră, și care între altele fixează numărul membrilor Camereĭ.

INSERȚII[1]

Brăila, 15 Aprilie 1894.

Domnuluĭ Redactor al ziaruluĭ *Adevărul* Bucureștĭ.

Domnule Redactor,

Intr'o coloană al stimatuluĭ D-voastră ziar de astăzĭ pe lîngă altele, cu marea mea mirare am citit că mi s'a dat o concesiune de a construi o fabrică de spălătură, și de spirt, în centrul cel maĭ populat al orașuluĭ Brăila. Se vede că aceĭ carĭ v'aŭ transmis asemenea informațiunĭ neexacte, aŭ procedat cu publicațiunea unor asemenea minciunĭ revoltătoare avînd în vedere interesele lor personale pe care le simt amenințate de concurență, saŭ că absolutamente ignorează cum staŭ lucrurile asupra acesteĭ chestiunĭ.

După cum vețĭ vedea în aci alăturatul plan al orașuluĭ Brăila, fabrica de făină, tricotaj și filiatură,—iar nicĭ de cum de spălătorie și de spirt,—se va clădi pe strada Portuluĭ în fața Dunăreĭ, la o distanță de 30—40 metrĭ departe de Dunăre visa-vis de Agenția vapoarelor Austro-Ungare Danubiană pe acelașĭ nivel cu strada Portuluĭ și pe o posițiune atît de isolată în cît afară de această stradă, nicĭ o altă stradă nu va fi în contact cu numita fabrică care va avea o fațadă de 70 metri lungime, 20 lățime și 24 înnălțime cu 6 etage în ce privește departamentul de măcinat; iar fabrica de trecotaj și filiatură va avea o lungime de 70 metre, o lățime de 20 metre și o înălțime de 24 metre idem cu 6 etaje, plus, birourile care vor ocupa o întindere de metri 20 lungime și metri 20 lățime. De și în dosul acesteĭ fabricĭ se află o stradă laterală numită Orientală care nu e de nicĭ o importanță ne fiind frecuentată, totușĭ aceasta nu va fi folositoare fabriceĭ căcĭ orĭ ce operațiune a eĭ se va face pe strada Portuluĭ unde actualmente mișcarea comercială de import și export se operează prin maĭ multe miĭ de căruțe, decĭ bine înțeles că o asemenea clădire nu se poate zice că se va construi în centrul orașuluĭ Brăila.

Din luna luĭ Decembrie 1893, posed deja autorizațiunea onor. primărieĭ locale, biurouluĭ technic, consiliuluĭ higenic local, precum și autorizațiune onor. minister al lucrărilor publice, pentru construirea fabriceĭ și nivelarea maluluĭ cu al portuluĭ; în acest interval informîndu-se aceĭ carĭ se interesează și carĭ voesc a monopoliza făina în țară, de lucrarea ce dorim a pune în activitate, aŭ parvenit prin șicanele lor de a induce pe maĭ mulțĭ cetățenĭ în eroare, ca să iscălească o petițiune către primăria locală care se contesta la această lucrare, văzînd maĭ tîrziŭ însă că deveniseră victime intrigile lor, nu aŭ maĭ voit să reînoiască iscăliturile lor în cea de a doua ce tot pentru a nu se da autorizațiune s'a redactat.

D'abia tîrziŭ, și după maĭ multe desbaterĭ luîndu-se în considerațiune că menționata fabrică se va construi conform cu toate disposițiunile prevĕzute în regulament, am primit autorisațiune și de la onor. minister de interne, precum și din partea consiliuluĭ sanitar superior representat prin D. doctor Felix, decĭ lucrurile sînt așa de clare și limpede în cît nu poate fi nicĭ o vorbă de vre-un mare gheșeft unde să poată fi cine-va compromis.

Drept mulțumire și recunoștință numeroase acte s'aŭ redactat și trimes din partea cetățenilor brăilenĭ atît D-luĭ prim-ministru cît și D-luĭ dr. Felix pentru buna-voință ce aŭ avut de a-mĭ acorda autorizațiunea construcțiuneĭ acesteĭ fabrice, unde da la 400—500 suflete de la etatea de 8—70 anĭ vor putea întreține existența lor, și care va însufleți industria națională aducînd destule foloase țăreĭ întregĭ și în special orașuluĭ Brăila care pe lîngă beneficiĭ va avea și o podoabă.

Construcțiunea menționateĭ fabrice se va face după sistemul cel maĭ modern, avînd în vedere dispozițiunile cerute de higienă, așa că nicĭ de cum nu poate compromite starea higienică.

In alte state, industria e și materialmente încurajată, căcĭ ea formează avant-garda prosperităței și progresuluĭ uneĭ țărĭ.

Cît privește aceĭ carĭ pînă astăzĭ prin ziarele din localitate *Apărarea* și *Gazeta Brăileĭ*, precum și prin acele din Capitală: *Adevărul*, *Lupta*, *Naționalul* și *Universul* aŭ dat publicităței atîtea nerușinate fabule asupra acesteĭ chestiunĭ aŭ alarmat presa întreagă contra instalațiuneĭ acestor fabrice, fie sigurĭ că toate mijloacele de care s'aŭ servit pentru a prevertiza adevărul, aŭ devenit deja ridicole față de opiniunea publică și de aceĭ carĭ într'adevăr doresc a vedea patria lor progresind, și cunosc destul de bine de chestiunea asupra acesteĭ afacerĭ de higienă publică saŭ de interese personale.

Presa fiind liberă nu putem nicĭ de cum blama pe un ziarist dacă ignorînd cîte o dată adevărul, inserează lucrurĭ neexaste, stigmatizăm numaĭ pe aceĭ carĭ își vînd consecința lor devenind ast-fel instrumentele oarbe ale celor interesațĭ, transmițind atîtea minciunĭ înverșunate.

Termin, D-le Redactor, rugîndu-vă ardinte de sînteți adevărat patriot romîn, care voițĭ a vedea înflorindu-se industria romînă, să binevoițĭ a rectifica neadevărurile comunicate D-v. de răĭ-voitorĭ aĭ progresuluĭ, și în virtutea adevăruluĭ al căruĭ nume stă și pe frontispiciul stimatuluĭ ziar al D-v., să aducețĭ la lumină publicînd cele de maĭ sus narate.

Primițĭ, vă rog, D-le Redactor, asigurarea prea osebiteĭ mele considerațiunĭ ce vă port.

Spyridion F. Violatte.

1) Redacția nu respunde de cele publicate sub această rubrică.

BIBLIOGRAFIE

Librăria Carol Müller Bucureștĭ

A apărut în editura Carol Müller, volumul al II-lea din **Literatură și Știință** sub direcțiunea Domnuluĭ C. Dobrogeanu-Gherea.

Iată sumarul acesteĭ importante și bogate publicațiunĭ:

C. Dobrogeanu-Gherea: Artiștiĭ cetățenĭ. — Polemice. — Artiștiĭ proletarĭ intelectualĭ.

G. Carp: Două iubirĭ. — Tristia. — In vijelie. — Doina. — O durere (poesiĭ).

I. Nădejde: Iară-șĭ formarea mareĭ proprietățĭ la noĭ.

Artur Stavri: Caravana. — La țară. — După furtună. — De dorul altor lumĭ. — Și noĭ ca dînșiĭ (poesiĭ).

P. Bujor: Mi-a cîntat cucu'n față (nuvelă).

G. Proca: Moartea naturală.

I. Găvănescul: Mireasă vecinic fericită, (poesie).

Grig. I. Alexandrescu: Legĭ și obiceiurĭ.

Sofia Nădejde: Evoluția familieĭ.

I. Păun: Vara. — Toamna, (poesiĭ).

D. N. Voinov: Metoda întrebuințată în studiul Morfologieĭ.

D. A. Teodoru: Clasificarea genurilor literare.

E. Arald: Spiritismul experimental din «Sic Cogito» a D-luĭ Hajdeu.

Victor Miclescu: Un om de prisos (fragment).

Anton Bacalbașa: Spanachide (fragment).

Tipografia «Noua» Grigore Panaitescu, Pasagiul Carageorgevicĭ No. 19.

Tipărită pe hîrtie din fabrica LETEA